Senieji antkapiniai paminklai Vydmantų ir Kiauleikių kaimų kapinaitėse

Virkštininkų kaimo evangelikų liuteronų kapinaitės.

Pietiniame Vydmantų kaimo pakraštyje, ant nedidelės kalvelės, užimančios apie 8 - 10 arų plotą, yra nykstančios nebenaudojamos evangelikų liuteronų kapinaitės. Seniau tai buvo Virkštininkų kaimas. Anot netoli kapinaičių 1925 metais gimusios, ten užaugusios ir ligi šiol gyvenančios Stefanijos Lazdauskienės, kaimas Virkštininkais vadinosi todėl, kad žmonės ten augindavo daug žirnių ir likdavo krūvos virkščių. Kitoje kelio pusėje buvo Vidmantų kaimas. 1976 m. kaimai buvo sujungti ir pavadinti Vydmantais. Didelė dalis Virkštininkų gyventojų buvo evangelikai liuteronai, todėl nuo seniausių laikų ten veikė kapinaitės. Senieji gyventojai buvo laidojami ištisomis šeimomis. Per Antrąjį pasaulinį karą ir po jo daug vietinių evangelikų liuteronų išvyko gyventi į Vokietiją. Kaime nebelikus šio tikėjimo žmonių, kapinaitėse nebebuvo laidojama. Paskutinis mirusysis palaidotas 1967 metais. Senovėje ant kapų buvo statomi tik mediniai kryžiai, vadinti "krikštais,,. Jiems sunykus, tose vietose buvo laidojami kiti mirusieji, statomi nauji mediniai, vėliau - cementiniai ar akmeniniai kryžiai. Nebegalima nustatyti, kiek žmonių šiose kapinaitėse iš viso gali būti palaidota. Dabar yra matomos 11 kapaviečių. Iš jų 10 yra su cementiniais antkapiais, 1 su mediniu. Pastarasis kapas išdraskytas, jis buvęs kasinėtas. Kalbama, kad kažkas ten bandęs ieškoti aukso. Prie kapų yra 3 mediniai, jau baigiantys sunykti kryžiai, 1 akmeninis ir 4 labai seni metaliniai. Vienas cementinis paminklas su kryžiumi, be jokių užrašų, yra nugriuvęs ir neatrodo, kad žymėtų kokio kapo vietą, nes žemė prie jo visiškai lygi. Patys įdomiausi yra labai seni metaliniai kryžiai, sustatyti vienoje eilėje kapinaičių pakraštyje. Kapaviečių prie jų nesimato. Vienas iš kryžių yra kaldintas, ažūrinis, puoštas metaliniais lankstiniais, jau gerokai apiręs. Nėra jokio užrašo. Tikėtina, kad užrašas galėjo būti padarytas ant pritvirtinamos keramikinės lentelės, kokių dar rasta ant panašių kryžių Kiauleikių kapinaitėse.

Kiti trys kryžiai yra nuliedinti iš ketaus, be jokių pridėtų detalių, todėl labai gerai išsilaikę. Ant vieno jų yra užrašas;

ELSEKES SO POKAJOMI
ELSE JUSEITIS
1836 G. 1908 M.

1836 -ieji metai yra pati ankstyvoji iš visų šiose kapinaitėse pažymėtų datų.

Kitą ketaus kryžių puošia užrašas

JURGIS JUSAITIS
1889 M.

Ant paskutinio kryžiaus užrašyta ;

ADOMS JUSAITIS
1888 M.

Adoms Jusaitis yra seniausiai palaidotas šių kapinių mirusysis. Galima manyti, kad Jusaičių čia yra palaidota ir daugiau, nes visai netoli, kaimo centre, buvo didelis namas, kumetynas, kuriame karta iš kartos gyveno Jusaičiai, net to namo pavadinimas buvo Jusaitiškė. Vėliau toje vietoje daug metų buvo Vydmantų kolūkio, tarybinio ūkio kontora, kultūros namai, dabar - gyvenamasis namas. Stefanija Lazdauskienė prisimena, kad Vydmantuose gyveno Lacyčiai, visi jų šeimos nariai, kelios kartos, palaidoti tose kapinaitėse. Dabar matomas tik vienas Jono Lacyčio kapas su užrašu mediniame kryžiuje:

JONAS LACITIS
G. 1907. M. 1959.

Kitame sename, visai baigiančiame sunykti mediniame kryžiuje vos begalima įžiūrėti užrašą:

MARTYNAS KASPUTIS
1894-1967 2 19

Ant trečio medinio kryžiaus nepavyko įžiūrėti jokio užrašo, atrodo, kad čia visai nėra buvę nieko užrašyta. Kapinaičių patvoryje - tvarkingai sukrautos labai senų medinių kryžių liekanos. Įžiūrėti jose kokių užrašų nebeįmanoma. Stefanija Lazdauskienė prisimena, kad 1935 - 36 - ais metais kapinaitėse buvo laidojama tokia Obrikaitienė, bet kurioje vietoje - nebežino.Gal kuris iš sunykusiųjų kryžių ir žymėjo jos kapo vietą.

Ant vienintelio kapinaitėse esančio akmeninio paminklo yra užrašas:

KASPUČIAI
MARTINAS
1865- 1938
ANNE
1865- 1952

Kiauleikių kaimo kapinaitės

Vakarinėje Kiauleikių kaimo dalyje taip pat yra kapinaitės . Rytinė kalvelės dalis - maro kapeliai - kaime gyvenančių katalikų padabinta trimis dideliais mediniais kryžiais ir dviem koplytėlėmis. Šie paminklai aprašyti kraštotyros darbe „Vydmantų apylinkių koplytstulpiai ir kryžiai". Vakarinė, didesnioji kalvos dalis tvarkingai aptverta vielos tvora, labai gražiai prižiūrima. Kapinės veikiančios, čia laidojami Kiauleikių ir Vydmantų kaimų senbuviai evangelikai liuteronai ir jų artimieji. Yra daug naujoviškų akmeninių, cementinių paminklų. Senieji gyventojai prisimena daugelį kapines dabinusių medinių bei metalinių kryžių, bet jie sunykę , kapavietės sulygintos ir ten jau laidojami kiti mirusieji, statomi nauji antkapiai. Apie tai, kad kapinaitėse pradėta laidoti 1672 -ais metais, byloja didelis akmeninis paminklas, kurio pastatymu rūpinosi dabar jau miręs Kiauleikių kaimo gyventojas Andrius Kasputis. Akmenyje įrašyta data 1672 ir žodžiai:

MES MIRĘ KRISTUJE -
GYVI DANGAUS GROŽIO.

Apačioje - paminklo pastatymo data - 1978.

Pati ankstyvoji kapinaitėse palaidoto žmogaus gimimo data - 1798 -ieji metai. Tai Jurgio Penelio, mirusio 1893 -iais, gimimo metai. Visų kitų seniausiai palaidotųjų gimimo ir mirties metai -jau 19 -to ir 20 -tojo amžiaus datos. Minėtojo Jurgio Penelio antkapyje yra įrašas :

ILSIS RAMYBĖJ
PENELIS JURGIS
G. 1798. M. 1893.
PENELIENĖ MARĖ
G. 1849. M. 1929.

Kitas labai senas antkapis - cementinis paminklas su kryžiumi. Jame įspaustame kažkada buvusiame įstiklintame langelyje yra įrašas :

KASPUTIS MARTIN
1840 1923.
ŽMONA MARIJA
1929

SALDI RAMYBĖ

Kaspučio žmonos Marijos įrašyta tik mirties data. Tai pastebėta ir kai kuriuose kituose senesniuose antkapiuose. Gal nebūdavo žinomos tikslios gimimo datos?

Ant kito cementinio paminklo žodžiai "ČIA ILSISI ' užrašyti ant kryžiaus, o ant paminklo yra užrašas :

KALVIS ANSAS
G. 1878. 12. 12.-1935.8. 14.
KALVIENĖ ANĖ
G. 1878. 10.2 -1951. 11. 16.

Labai įdomūs trys kaldinti metaliniai kryžiai. Iš puošybos detalių ir kryžių formos matyti, kad tai yra to paties meistro rankų darbas. Kryžiai labai gerai išsilaikę. Poros kryžių centre pritvirtintos baltos keramikinės ovalo formos lentelės su labai įdomiais užrašais. Viename jų parašyta :

Szionaj ilsis Pakajuje Žemes
Prieglobstėje

mano mylimoji Draugalka
Marinke Pennellis

gim.Februarej 1866
mir. Julijej 1919.

Kitame nėra nei pavardės, nei datos, tik šešių eilučių posmas, parašytas gotiškais rašmenimis :

Szim Swiete daug
asz iszkincziau Wargu,
paskui ir numiriau
jau gals Wargu tu
tulimu,Duszele jau
tarp Angelu.

Trečiojo kryžiaus centre likusi tik vieta, kurioje turėjo būti tokia pat lentelė su įrašu,

bet jos jau nebėra. Antkapyje matosi daug vėliau pacementuota vieta, kurioje įbrėžtas užrašas:

Marija Miegalienė
1938.

Savita senųjų antkapinių užrašų sakinių ir žodžių konstrukcija, gotikinis šriftas, visų daiktavardžių rašymas didžiąja raide rodo glaudų šių vietovių gyventojų ryšį su vokiškąja kultūra. Vardai Ansas, Marinke, Anne, Else, suvokietintos moterų pavardės Juseitis, Pennellis primena Klaipėdos krašto vokietinimo istoriją.

Dabar Kiauleikių ir Vydmantų kaimuose gyvenantys evangelikai liuteronai yra šių kelių pagrindinių - Penelių, Kalvių, Zeigių - šeimų palikuonys, gražiai saugantys savo giminės tradicijas.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

ILSIS RAMYBĖJ
PENELIŲ JURGIS
G. 1798. M. 1893.
PENELIENĖ MARĖ
G. 1849. M. 1929.

8.

9.

ČIA ILSIS I
KALVIS ANSAS
G.1878.12.12-1935.8.14.
KALVIENĖ ANĖ
G.1878.10.2-1951.11.16.

10.

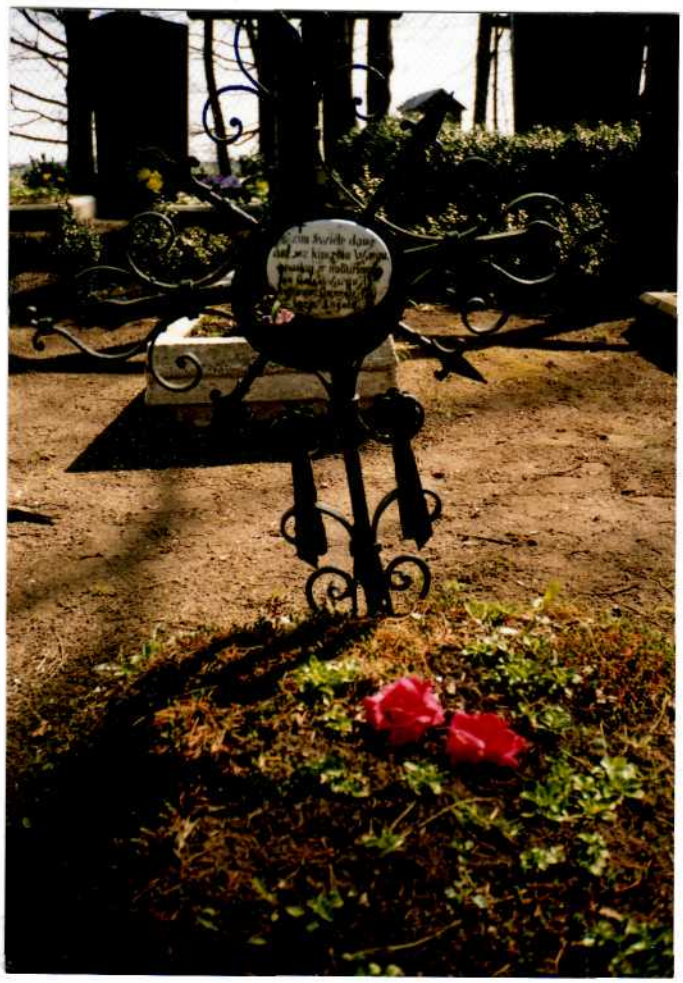

11.

12.

13.

Nuotraukų sąrašas

1, 2. Bendras Virkštininkų kaimo kapinaičių vaizdas. Matosi mediniai kryžiai prie kapų bei akmeninis Kaspučių Martyno ir Annės paminklas.
3. Metalinių kryžių eilė Virkštininkų kaimo kapinaičių pakraštyje.
4. Elses Juseitis kapo kryžius.
5, 6. Jurgiui Jusaičiui ir Adomui Jusaičiui skirti kryžiai.
7. Paminklinis akmuo, skirtas atminti visiems Kiauleikių kapinaitėse nuo 1672 -ųjų metų palaidotiems žmonėms.
8. Jurgio Penelio ir Marės Penelienės kapas.
9. Kaspučio Martyno ir jo žmonos Marijos kapas.
10. Kalvio Anso ir Anės Kalvienės kapavietė.
11. Metalinis kryžius su lentelėje įrašytu posmu.
12. Marinkės Pennellis kapas.
13. Kryžius prie Marijos Miegalienės kapo.

Kraštotyros darbo autorė - Vydmantų bibliotekos vedėja Romutė Girskienė.
Fotonuotraukos - bibliotekininkės Eugenijos Zagorskienės.

Vydmantai, 2002 m.